

Draagvlakmonitor Defensie

Eerste helft 2021

Drs. Femke Konings
Rebecca van der Grient MSc.

2 augustus 2021
TOS-21-037

Ministerie van Defensie

motivaction
research and strategy

Inhoudsopgave

Achtergrond en opzet	3
Draagvlakmodel	4
Samenvatting en kerncijfers	7
Resultaten	11
Bijlagen	25

Achtergrond en opzet

Sinds 2017 verricht Motivaction International B.V. in opdracht van de Directie Communicatie (DCo) van het ministerie van Defensie onderzoek naar het draagvlak voor Defensie onder de Nederlandse bevolking (16 t/m 75 jaar). De resultaten van dit onderzoek worden ieder half jaar gerapporteerd in de *Draagvlakmonitor*. Voor u ligt de rapportage van de Draagvlakmonitor met de resultaten van de eerste helft van 2021 (januari t/m juni).

Leeswijzer bij de rapportage

Het rapport is ingedeeld in vijf hoofdstukken. We starten het rapport met de bevindingen over het draagvlak voor Defensie. Vervolgens behandelen we de onderwerpen communicatie, steun voor Defensie en de NAVO, werkgeverschap en de kijk op de buitenlandse missies van Defensie.

Per hoofdstuk beginnen we met een samenvattende conclusie en de kerncijfers over het betreffende onderwerp in het eerste halfjaar van 2021. Indien er sprake is van een significant verschil van de kerncijfers (daling of stijging) ten opzichte van de vorige meting (tweede helft 2020), dan benoemen we dit in de tekst. Als het verschil met de vorige meting *niet* significant is, spreken we van 'gelijk gebleven' of 'vergelijkbare resultaten'. Waar relevant bespreken we ook trends over langere termijn (bijvoorbeeld een vergelijking met de cijfers vanaf 2017). Na het bespreken van de kerncijfers tonen we alle resultaten voor het betreffende onderwerp visueel, in grafiek- of tabelvorm.

Methode

Online vragenlijst

Doelgroep

Nederlanders, 16 – 75 jaar

Steekproef

n = 1.525
(n = 743 in Q1 2021,
n = 782 in Q2 2021)

Werving

Via StemPunt, het online panel van Motivaction

Veldwerk

Continu, gedurende Q1 en Q2 2021 (januari – juni)

Representativiteit

Representatief op leeftijd, geslacht, regio, opleidingsniveau en waardenoriëntatie

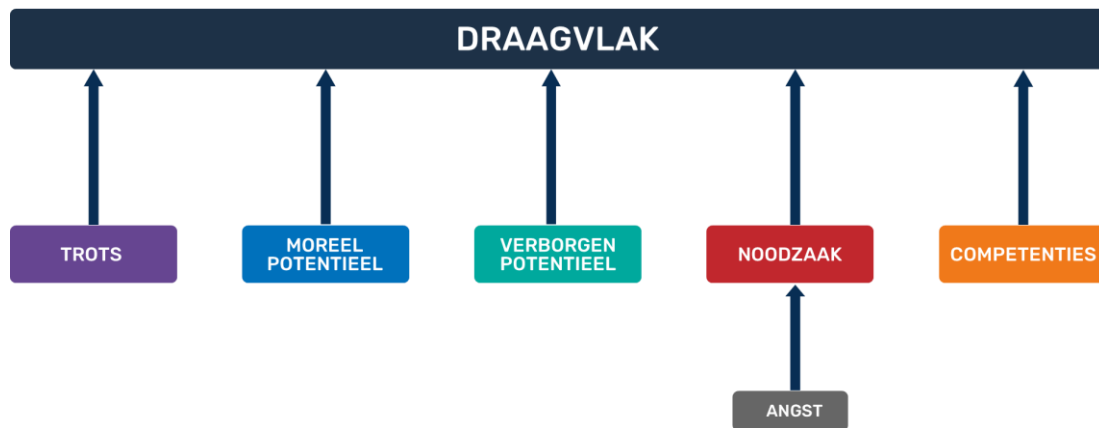
Draagvlak

Samenvatting

Kerncijfers

Resultaten

Draagvlakmodel

Begin 2017 is aan de hand van een exploratieve studie vastgesteld welke factoren van invloed zijn op het draagvlak voor Defensie. Sinds 2017 vormt het draagvlakmodel zoals dat is vastgesteld in de exploratieve studie de basis voor de vragen in de Draagvlakmonitor.

Pijlers

Vijf factoren, pijlers genaamd, hebben direct invloed op het algemene rapportcijfer voor draagvlak. Deze pijlers worden aangeduid met de termen: Trots, Moreel Potentieel, Verborgen Potentieel, Noodzaak en Competenties. De zesde pijler – Angst – heeft alleen indirect invloed op het draagvlak, via de pijler Noodzaak. Op de volgende pagina lichten we de zes pijlers kort toe.

Draagvlak
Samenvatting
Kerncijfers
Resultaten

Draagvlakmodel | Toelichting (1/2)

Trots

- Het gevoel van trots dat burgers voelen voor Defensie is gevraagd in zowel een rapportcijfer als aan de hand van vier stellingen die sterk samenhangen met dit rapportcijfer.

Verborgen potentieel

- Het verborgen potentieel is de perceptie dat Defensie veel goede dingen doet die burgers niet zien.
- De mate waarin iemand verborgen potentieel voelt is gemeten aan de hand van zowel een rapportcijfer als drie stellingen die onderling sterk samenhangen.

Moreel potentieel

- Het moreel potentieel is het idee dat medewerkers van Defensie positieve waarden vertegenwoordigen die elders in de maatschappij aan het verdwijnen zijn, zoals opofferingsgezindheid en plichtsgetrouwheid.
- Deze pijler is gemeten aan de hand van een rapportcijfer en vier samenhangende stellingen.

Noodzaak

- In welke mate burgers Defensie noodzakelijk achten voor Nederland is uitgedrukt in een rapportcijfer en in vier stellingen die een sterke samenhang vertonen met het algemene rapportcijfer voor noodzaak.

Competenties

- Voor elk van de drie grondwettelijke hoofdtaken van Defensie wordt een rapportcijfer uitgevraagd, na het voorleggen van een beschrijving per taak.
- Daarnaast is voor acht specifieke deelcompetenties het functioneren van Defensie voorgelegd in de vorm van de twee stellingen per competentie.

Angst

- Angst is gemeten met vier stellingen die vooral ingaan op het gevoel van veiligheid dat Nederlanders ervaren.
- Deze stellingen hebben een invloed op het gevoel dat Defensie noodzakelijk is voor Nederland.
- Angst heeft alleen indirect een effect op het draagvlak voor Defensie.

Draagvlakmodel | Toelichting (2/2)

Draagvlak voor Defensie

- Het draagvlak voor Defensie wordt gemeten aan de hand van een rapportcijfer (tussen 1 en 10) op de vraag: in hoeverre steun je Defensie?

Pijlers van het draagvlak voor Defensie

- De pijlers van het draagvlak voor Defensie worden op twee manieren gemeten:
 - Er worden *rapportcijfers* uitgevraagd voor het spontane en gevoelsmatige oordeel over de pijler.
 - Daarnaast wordt per pijler een aantal *stellingen* voorgelegd die met elkaar (en met het rapportcijfer) samenhangen en die tezamen een beredeneerd oordeel vormen over de pijler. Voor het bepalen van het verband in het draagvlakmodel wordt dit beredeneerde oordeel over de pijler gebruikt (op basis van de stellingen).
- Voor het verloop van het oordeel over de pijlers door de tijd heen, wordt daarnaast gekeken naar de *gemiddelde verschilscore* van de stellingen over een pijler. Die score wordt berekend aan de hand van het verschil tussen het percentage positieve antwoorden op stellingen en het percentage negatieve antwoorden op stellingen. Op pagina 15 van dit rapport wordt uitgebreid toegelicht hoe die verschilcores tot stand komen.

Samenvatting en kerncijfers

Draagvlakmodel | Samenvatting

Draagvlak voor Defensie blijft stabiel

Het rapportcijfer voor het draagvlak voor Defensie is niet veranderd ten opzichte van de voorgaande meting. Ook de mate van trots en de noodzaak voor Defensie blijven op hetzelfde niveau. De enige onderliggende factor die het afgelopen half jaar is veranderd is de mate van trots op de inzet van militairen in Nederland. Nederlanders geven aan hier minder trots op te zijn. Een jaar geleden zagen we een stijging op de factoren onderliggend aan trots. Dit leek een reactie op de inzet van Defensiepersoneel tijdens de coronapandemie en hield ook in het tweede deel van het jaar stand. Mogelijk treed op dit moment een gewenningseffect op, en wordt de inzet van Defensiepersoneel weer als een vanzelfsprekendheid gezien.

Deze meting vond plaats vóór de watersnoodramp in Limburg. De zichtbare inzet van militairen bij de watersnoodramp zou bij de volgende rapportage de mate van trots en/of noodzaak weer in positieve zin kunnen beïnvloeden.

Gevoel van dreiging van aanval van ander land licht toegenomen, maar veiligheidsgevoel nog steeds hoger dan voor corona

Waar we in de tweede helft van vorig jaar een verbetering zagen in gevoel van veiligheid, namelijk op het gebied van de verwachting dat we in de komende 20 jaar niet in een oorlog terecht zullen komen, zijn Nederlanders er nu minder gerust op dat we niet aangevallen zullen worden door een ander land. Het algemene veiligheidsgevoel is door deze lichte daling weer terug op het niveau van een jaar geleden. Maar ondanks deze lichte daling is het gevoel van veiligheid nog steeds hoger dan het voor de coronacrisis was.

Verborgен potentieel en vertrouwen in competenties van Defensie is afgenomen

Nederlanders hebben er minder vertrouwen in dat Defensie achter de schermen heel hard werkt om aanslagen te voorkomen dan in de laatste helft van vorig jaar. Ook is het vertrouwen in bijna alle competenties van Defensie afgenomen. Na het een stijging in het vertrouwen in 2020, is het vertrouwen in competenties van Defensie nu weer op het niveau van eind 2019/begin 2020.

Draagvlakmodel | Kerncijfers (1/2)

Draagvlak stabiel

7,2

Pijlers voor het draagvlak

Trots: mate van trots blijft stabiel

7,0

De mate van trots is niet veranderd ten opzichte van de tweede helft van 2020. Nederlanders geven hun mate van trots weer met een gemiddeld rapportcijfer van 7,0. Het niveau van de gemiddelde verschillingscore* is sinds 2017 stabiel. Wel is er een verandering op één van de onderliggende stellingen over trots: Nederlanders geven nu minder vaak aan dat zij trots zijn op de inzet van militairen *in Nederland* dan in de tweede helft van 2020 (61% t.o.v. 66%). Het veldwerk voor deze meting vond plaats voor de watersnoodramp in Limburg. De zichtbare inzet van militairen bij de watersnoodramp kan bij de volgende meting de mate van trots en/of noodzaak in positieve zin beïnvloeden.

7,7

Noodzaak: wederom beoordeeld met een 7,7

Het rapportcijfer (7,7) en de gemiddelde verschillingscore voor noodzaak is stabiel. Sinds de eerste helft van 2018 zien we hierop weinig verandering. Nederlanders vinden Defensie vooral nodig om Nederland te beschermen (77%) en omdat de dreiging is toegenomen in de wereld (63%).

Gevoel van veiligheid (angst): veiligheidsgevoel onveranderd

Ten opzichte van de tweede helft van 2020 zien we geen significante verandering in de gemiddelde verschillingscore bij het gevoel van veiligheid. De meerderheid van de Nederlanders voelt zich veilig in Nederland (67%). Wel zijn Nederlanders er iets minder zeker van dat Nederland niet door een ander land zal worden aangevallen (gedaald van 49% naar 45%).

* Op [pagina 15](#) wordt uitgelegd hoe de verschillingscores voor de stellingen worden berekend. Voor Gevoel van veiligheid wordt geen rapportcijfer gerapporteerd

Draagvlakmodel | Kerncijfers (2/2)

Moreel potentieel: onveranderd sinds 2017

7,6

Het rapportcijfer en de gemiddelde verschilscore van het moreel potentieel zijn stabiel. Na een verbetering op het uitstralen van gezag in de laatste helft van 2020, is deze stelling nu weer terug op het oude niveau.

Verborgен potentieel: daling t.o.v. tweede helft 2020

7,6

Het rapportcijfer van het verborgen potentieel is stabiel sinds 2017, maar de gemiddelde verschilscore is voor het eerst in lange tijd gedaald t.o.v. de voorgaande meting (van 66% naar 62%). Nederlanders denken minder vaak dat Defensie achter de schermen heel hard werkt om aanslagen te voorkomen (63% t.o.v. 68% eind 2020).

Waardering Defensie bij ondersteunen bij rampen en crises in Nederland licht gedaald

De competenties van Defensie worden gemeten aan de hand van de waardering voor de drie grondwettelijke taken van Defensie en de waardering voor acht deelcompetenties. In vergelijking met de laatste helft van 2020 geven Nederlanders in de eerste helft van 2021 een iets lagere waardering voor het ondersteunen bij rampen en crises in Nederland (gedaald van een 7,7 naar een 7,6).

6,9

Algemeen
(samengesteld
rapportcijfer)

6,8

Verdedigen van het
Nederlands
grondgebied en dat
van bevriende landen

6,9

Bijdragen aan
internationale vrede
en veiligheid

7,6

Ondersteunen bij
rampen en crises in
Nederland

Na stijging van de verschilcores op bijna alle deelcompetenties in 2020, is er nu een daling ingezet op de verschilcores van vrijwel alle deelcompetenties. Alleen zichtbaarheid vormt hierop een uitzondering, die is ongewijzigd.

- Middelen (verschilscore -14% vs. -9% tweede helft 2020)
- Missies (verschilscore 7% vs. 10% tweede helft 2020)
- Nationale inzet (verschilscore 38% vs. 44% tweede helft 2020)
- Samenwerking binnenland (verschilscore 66% vs. 72% tweede helft 2020)
- Samenwerking buitenland (verschilscore 2% vs. 6% tweede helft 2020)
- Technologie (verschilscore -25% vs. -21% tweede helft 2020)
- Visie (verschilscore 20% vs. 25% tweede helft 2020)
- Zichtbaarheid (verschilscore -48% vs. -48% tweede helft 2020)

Draagvlak

Samenvatting

Kerncijfers

Resultaten

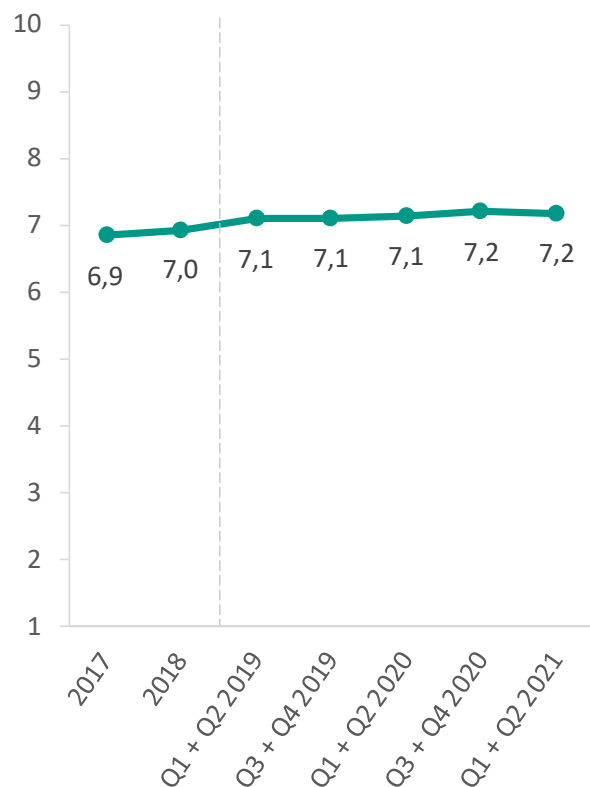
Resultaten

Draagvlak voor Defensie: rapportcijfers (1/3)

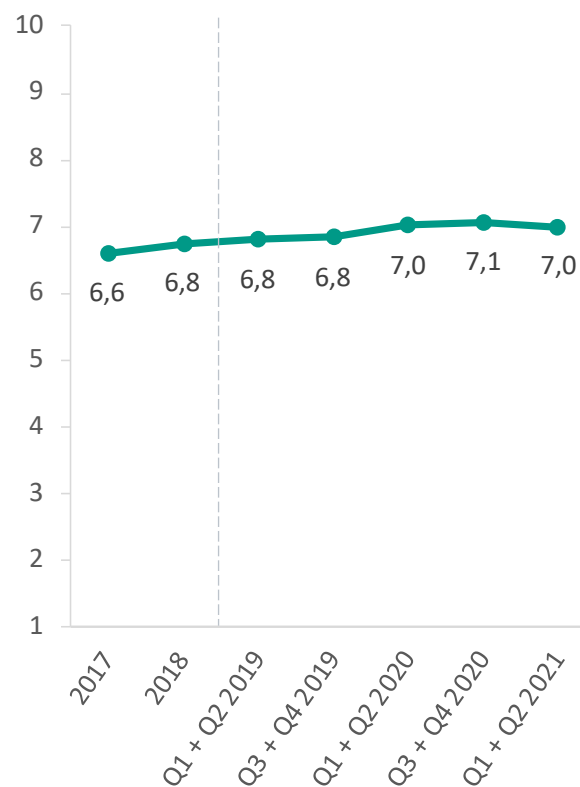
Draagvlak voor Defensie

In hoeverre steun je Defensie?

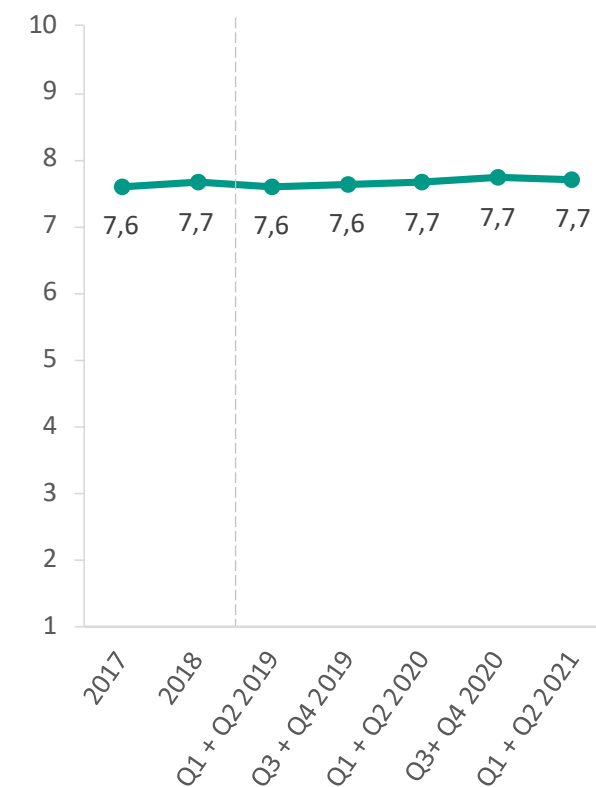
Trots op Defensie

In hoeverre ben je trots op Defensie?

Noodzaak van Defensie

In hoeverre vind je Defensie noodzakelijk voor Nederland?

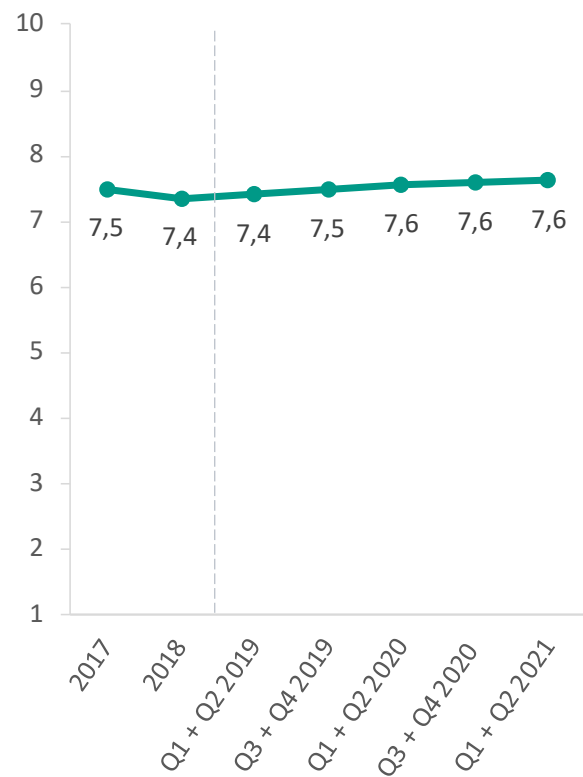

Significant **lager** dan voorgaand halfjaar Significant **hoger** dan voorgaand halfjaar

Draagvlak voor Defensie: rapportcijfers (2/3)

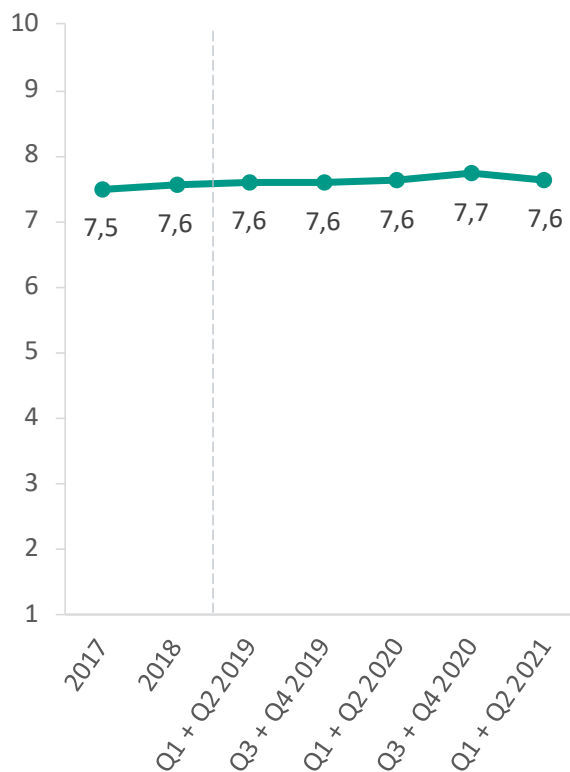
Moreel potentieel

Welk rapportcijfer geef je voor de discipline en toewijding van Nederlandse militairen?

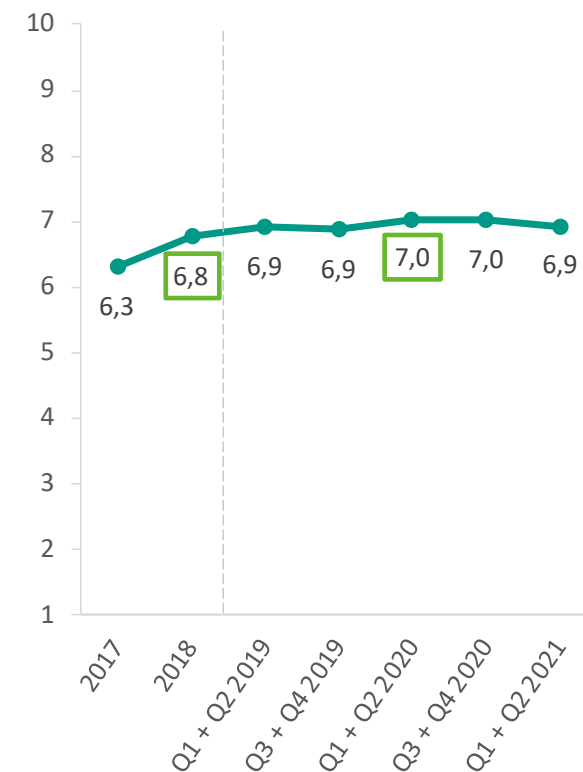
Verborgen potentieel

In hoeverre denk je dat Defensie achter de schermen belangrijk werk doet?

Competenties

Gewogen rapportcijfer o.b.v. de rapportcijfers voor de afzonderlijke taken (zie pag. 14)

Significant **lager** dan voorgaand halfjaar Significant **hoger** dan voorgaand halfjaar

Draagvlak voor Defensie: rapportcijfers (3/3)

Volgens de Grondwet heeft Defensie drie taken:

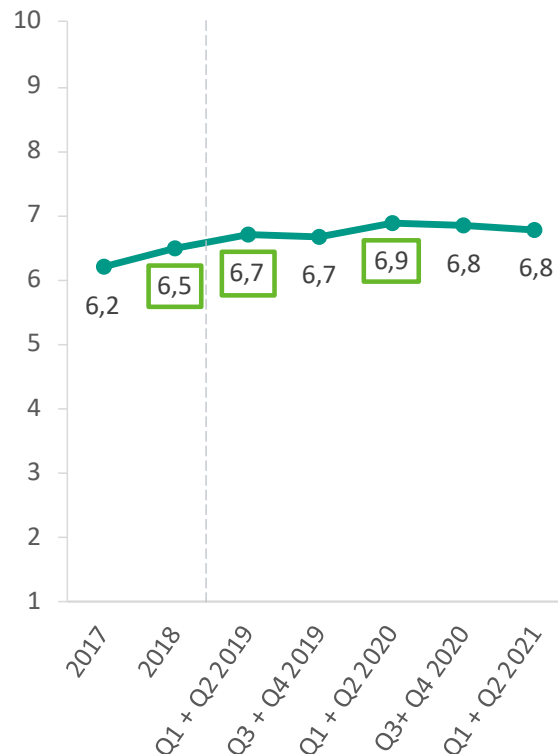
1) Verdedigen van het Nederlandse grondgebied en dat van bevriende landen tegen aanvallen van andere landen, maar ook tegen aanvallen van terroristische groeperingen.

2) Bijdragen aan de internationale vrede en veiligheid en de bescherming van de mensenrechten.

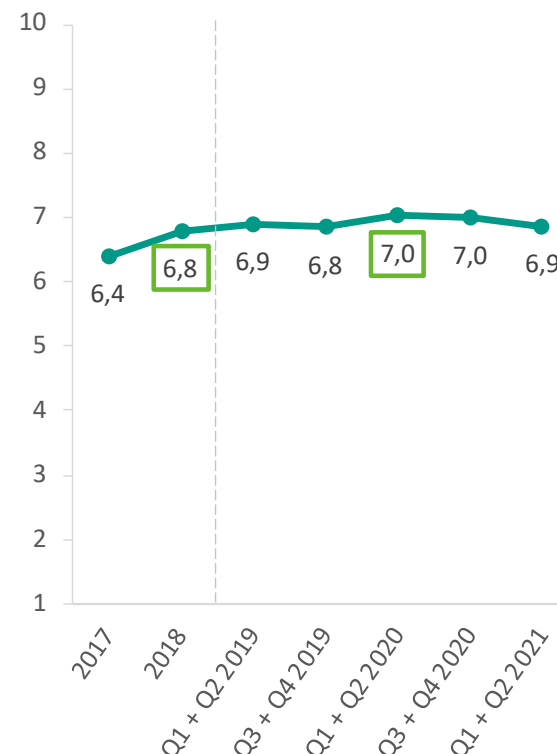
3) Ondersteunen bij rampen en crises in Nederland zoals bij uitbraak van veeziektes en overstromingen, maar ook bij politieonderzoek en het ruimen van explosieven.

In hoeverre is Defensie in staat deze drie taken goed uit te voeren?

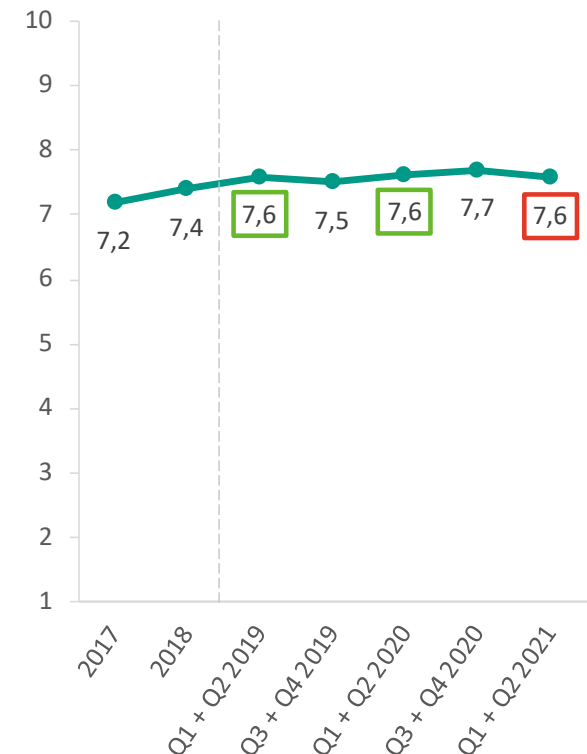
Competentie taak 1

Competentie taak 2

Competentie taak 3

 Significant **lager** dan voorgaand halfjaar

 Significant **hoger** dan voorgaand halfjaar

Leeswijzer

Op de volgende pagina's staan de belangrijkste indicatoren van draagvlak weergegeven. De stellingen over een pijler vormen de basis voor de pijler in het draagvlakmodel en niet het algemene rapportcijfer voor de pijler. Het rapportcijfer voor een pijler geeft het spontane, gevoelsmatige oordeel over de pijler weer, de stellingen vormen samen het beredeneerde oordeel over de pijler.

Links op de pagina staat de tabel met de stellingen die de pijler operationaliseren. In alle gevallen gaat het om drie of vier stellingen, de totaalscore die we weergeven per pijler is het gemiddelde van de verschillen op de stellingen. De score die per pijler mogelijk is, ligt tussen -100 en +100, zoals hieronder weergegeven in een voorbeeld.

Voorbeeld: hoogst mogelijke score op pijler

	% eens/zeer eens	% oneens/zeer oneens	Verschijscore
Stelling 1 positief geformuleerd	100%	0%	+100%
Stelling 2 positief geformuleerd	100%	0%	+100%
Stelling 3 negatief geformuleerd	0%	100%	+100%
Stelling 4 positief geformuleerd	100%	0%	+100%
Gemiddelde verschillen			+100%

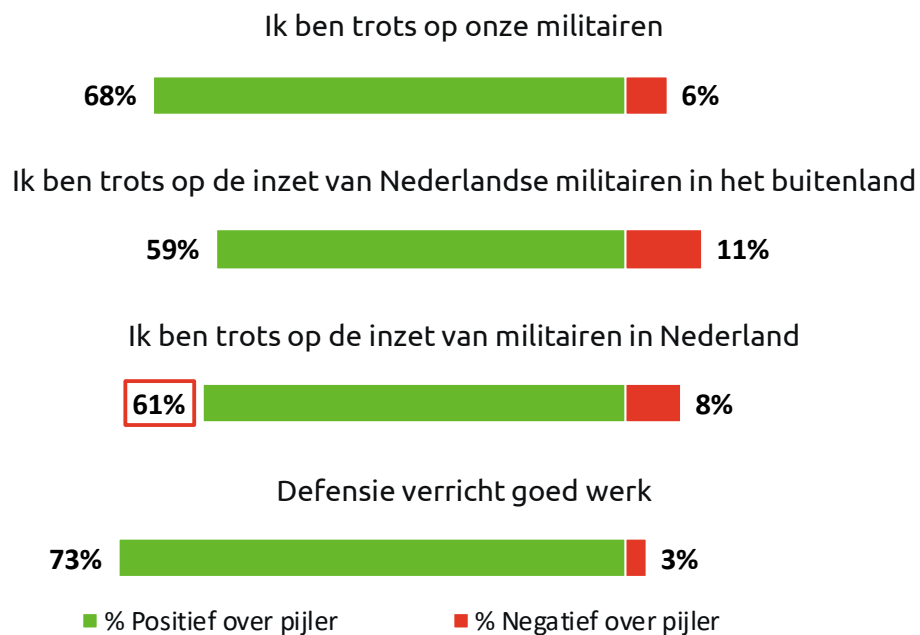
Voorbeeld: laagst mogelijke score op pijler

	% eens/zeer eens	% oneens/zeer oneens	Verschijscore
Stelling 1 positief geformuleerd	0%	100%	-100%
Stelling 2 positief geformuleerd	0%	100%	-100%
Stelling 3 negatief geformuleerd	100%	0%	-100%
Stelling 4 positief geformuleerd	0%	100%	-100%
Gemiddelde verschillen			-100%

Rechts op iedere pagina staat de ontwikkeling van de gemiddelde verschillen weergegeven per semester.

Trots

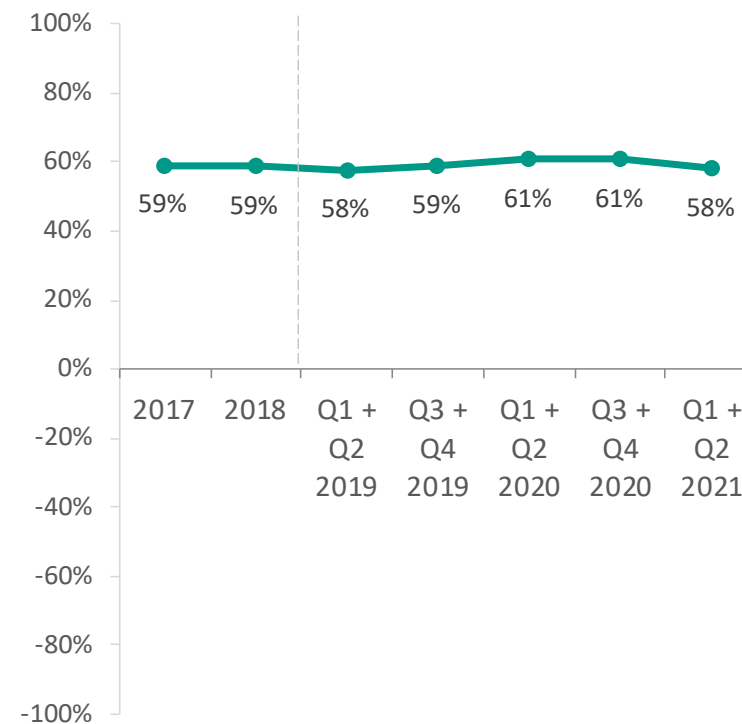
Stellingen

 Significant **hoger** dan voorgaand halfjaar
 Significant **lager** dan voorgaand halfjaar

	Verschilscore	Verschilscore (vorig halfjaar)
Ik ben trots op onze militairen	62%	62%
Ik ben trots op de inzet van Nederlandse militairen in het buitenland	48%	51%
Ik ben trots op de inzet van militairen in Nederland	53%	59%
Defensie verricht goed werk	70%	72%
Totaal	+58%	+61%

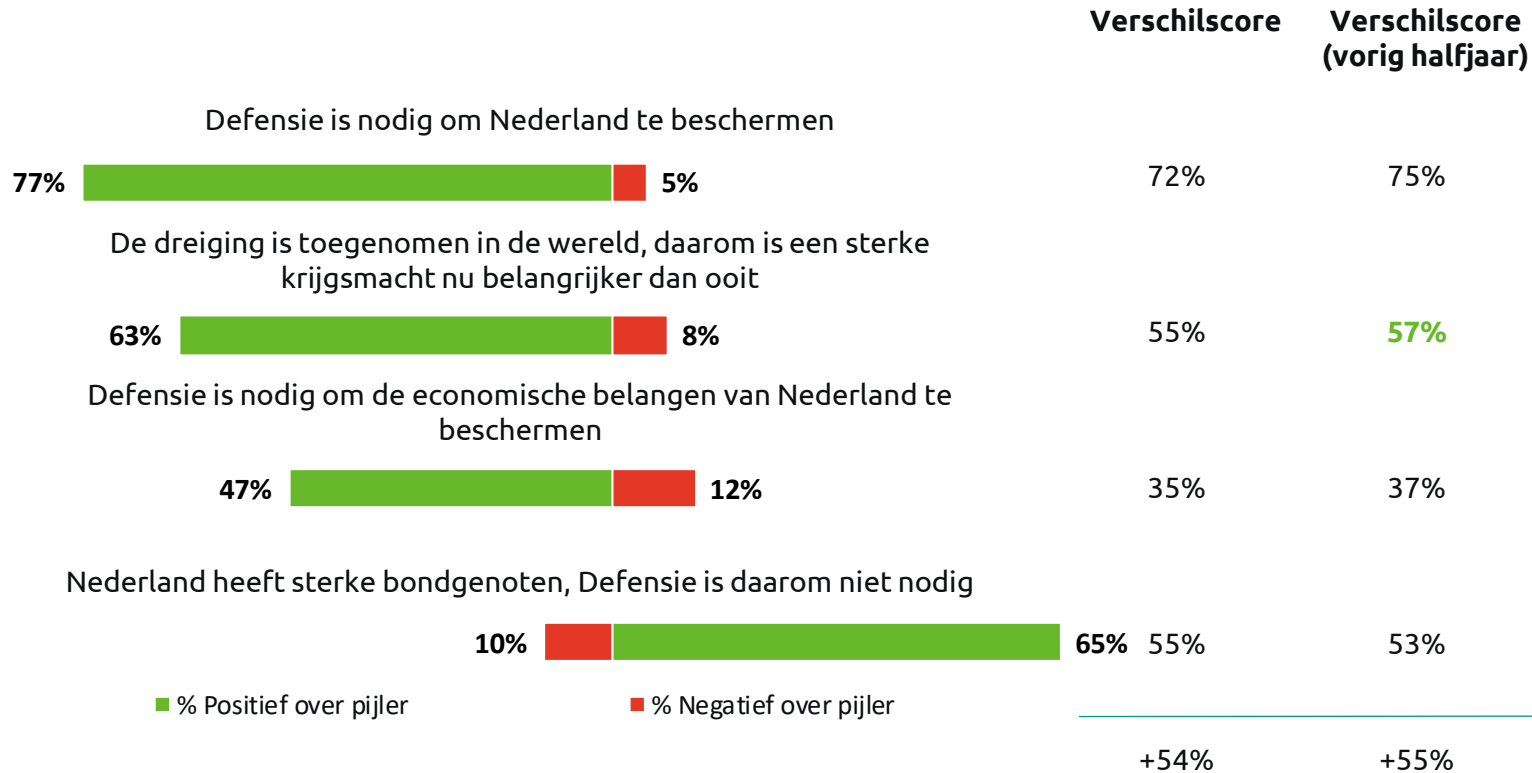
Gemiddelde verschilscore per meting

- Draagvlak
- Samenvatting
- Kerncijfers
- Resultaten

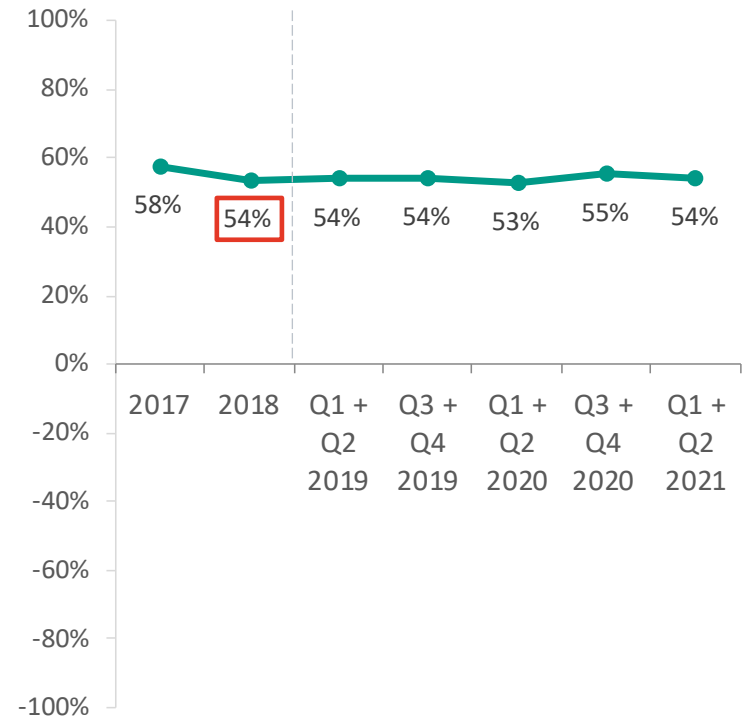
Noodzaak

Stellingen

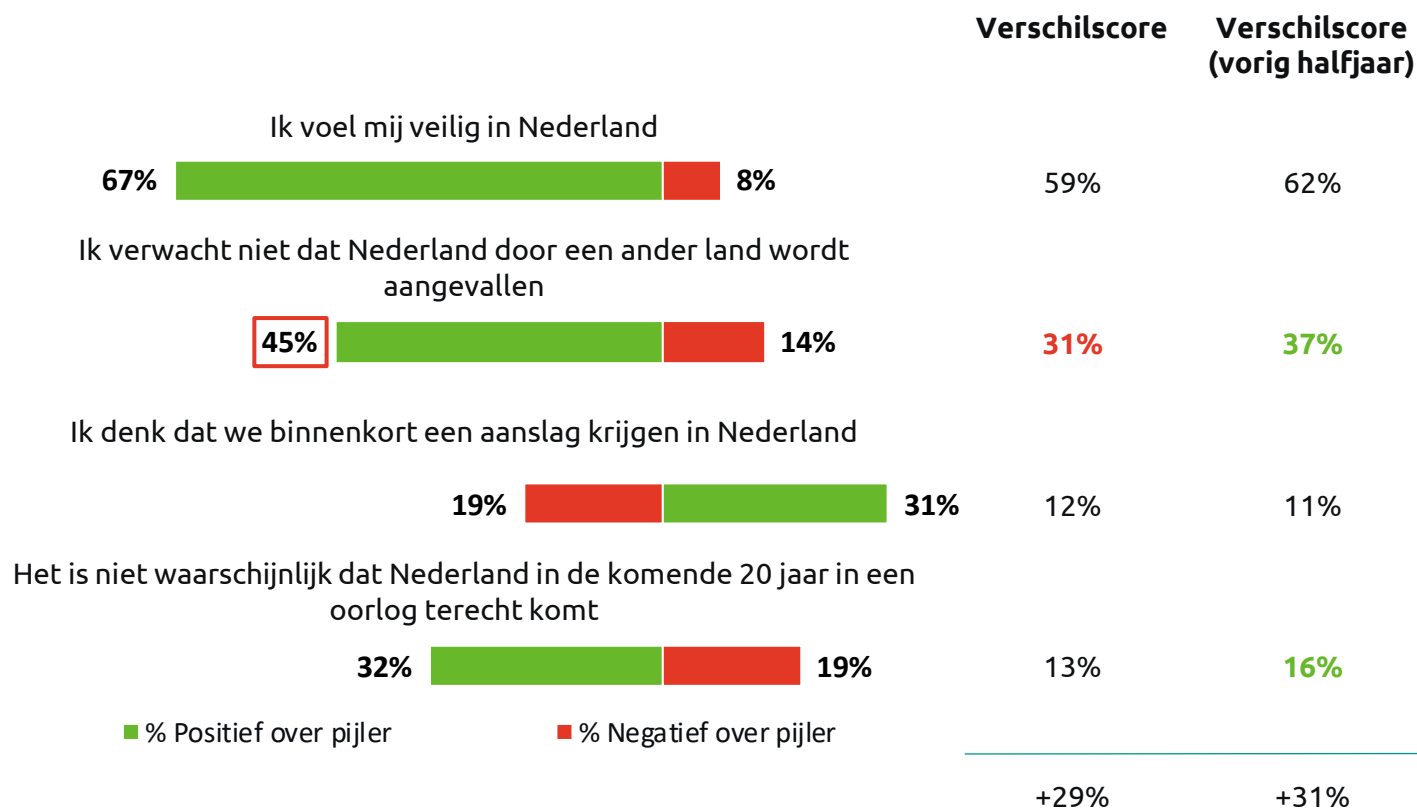
 Significant **hoger** dan voorgaand halfjaar
 Significant **lager** dan voorgaand halfjaar

Gemiddelde verschilscore per meting

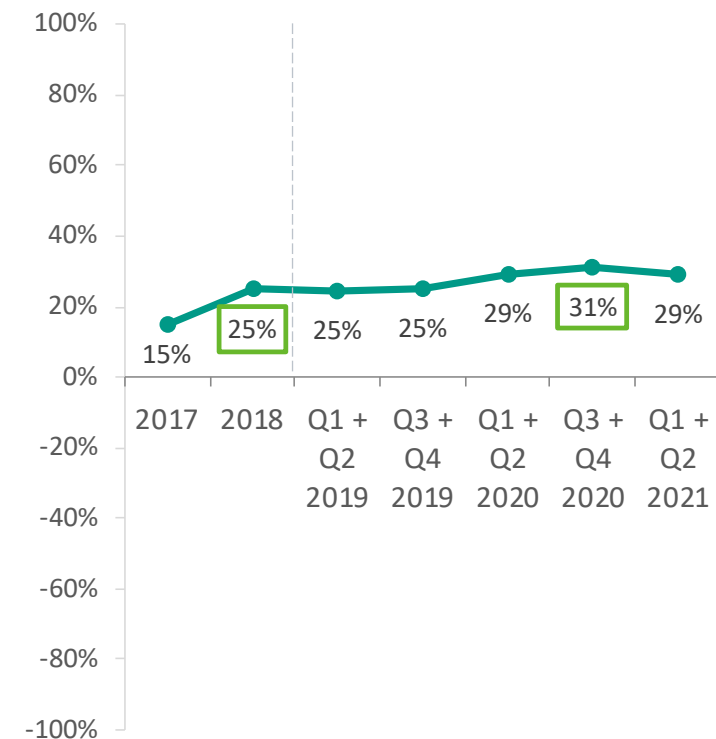
Gevoel van veiligheid (angst)

Stellingen

Significant **hoger** dan voorgaand halfjaar
 Significant **lager** dan voorgaand halfjaar

Gemiddelde verschilscore per meting

Draagvlak
 Samenvatting
 Kerncijfers
 Resultaten

Moreel potentieel

Stellingen

Militairen wagen hun leven voor onze vrijheid en daar ben ik dankbaar voor

Ik bewonder de plichtsgetrouwheid van militairen

Defensie straalt gezag uit

Bij Defensie weten ze nog wat discipline is

■ % Positief over pijler

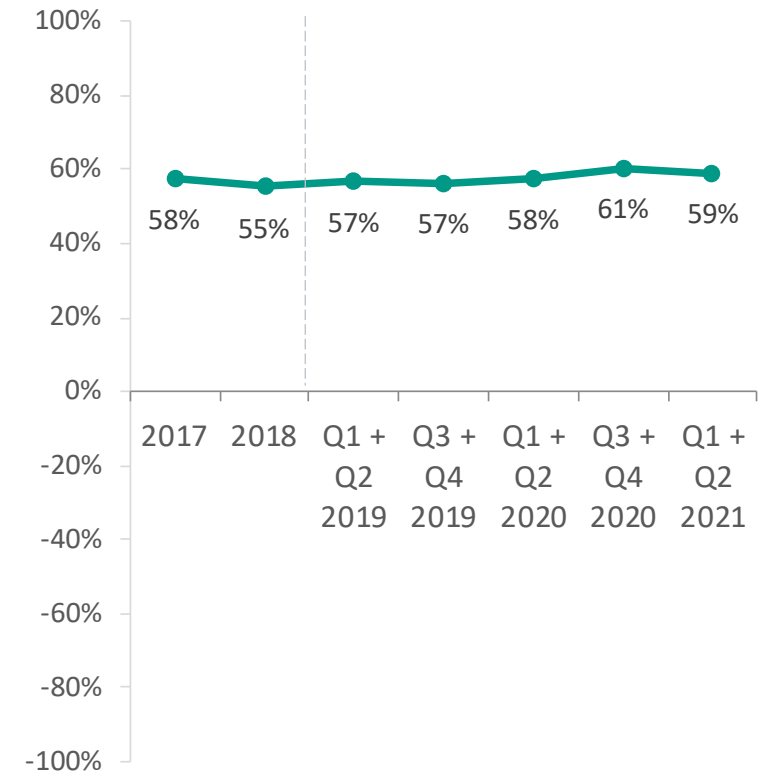
■ % Negatief over pijler

Significant **hoger** dan voorgaand halfjaar

Significant **lager** dan voorgaand halfjaar

Verschilscore	Verschilscore (vorig halfjaar)
70%	71%
62%	62%
49%	52%
56%	57%
+59%	+61%

Gemiddelde verschilscore per meting

Draagvlak

Samenvatting

Kerncijfers

Resultaten

Verborgen potentieel

Stellingen

Ik denk dat Defensie veel nuttig werk doet, dat wij niet zien

74% **5%**

Ik denk dat Defensie achter de schermen heel hard werkt om aanslagen in Nederland te voorkomen

63% **5%**

Ik denk dat de elite-eenheden van Defensie veel belangrijk werk doen

64% **5%**

 % Positief over pijler % Negatief over pijler

 Significant **hoger** dan voorgaand halfjaar

 Significant **lager** dan voorgaand halfjaar

Verschilscore Verschilscore
(vorig halfjaar)

69% 72%

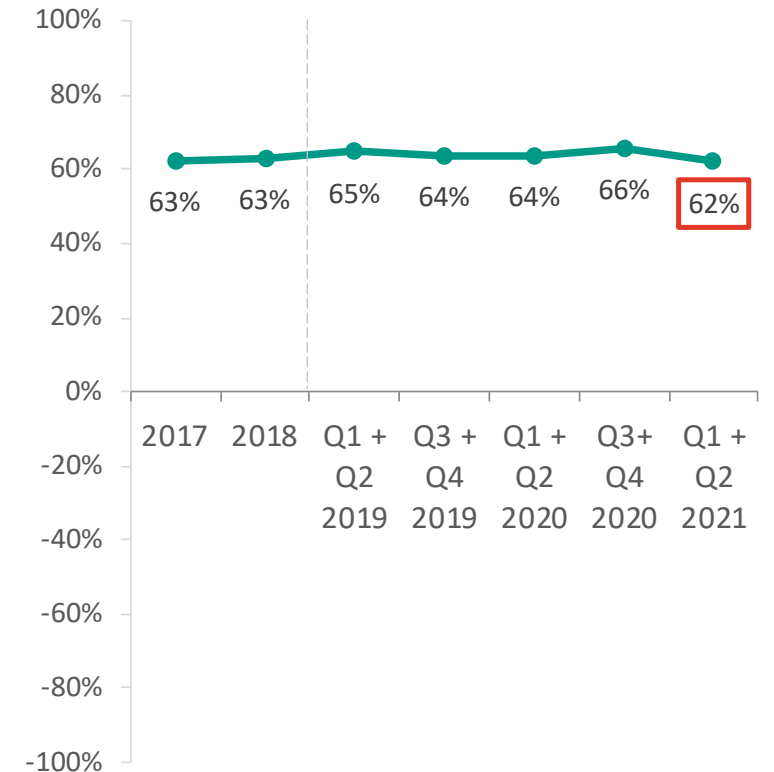
58% 63%

59% **63%**

+62%

+66%

Gemiddelde verschilscore per meting

Draagvlak

Samenvatting

Kerncijfers

Resultaten

Competenties (1/4)

Middelen

Er gaat te weinig geld naar Defensie

Defensie heeft voldoende middelen om haar taken professioneel uit te voeren

Missies

Defensie heeft het materieel om internationale missies goed uit te voeren

Defensie heeft voldoende mankracht om internationale missies uit te voeren

■ % Positief over competentie

■ % Negatief over competentie

□ Significant **lager** dan voorgaand halfjaar

□ Significant **hoger** dan voorgaand halfjaar

Verschilscore
Verschilscore
(vorig halfjaar)

-32% -25%

+4% +7%

-14% -9%

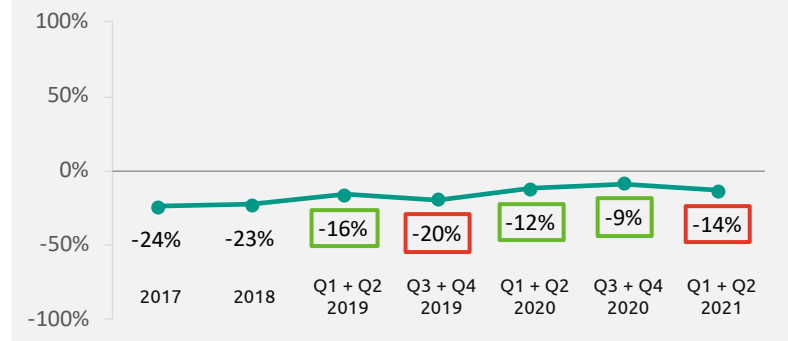
+9% +12%

+5% +7%

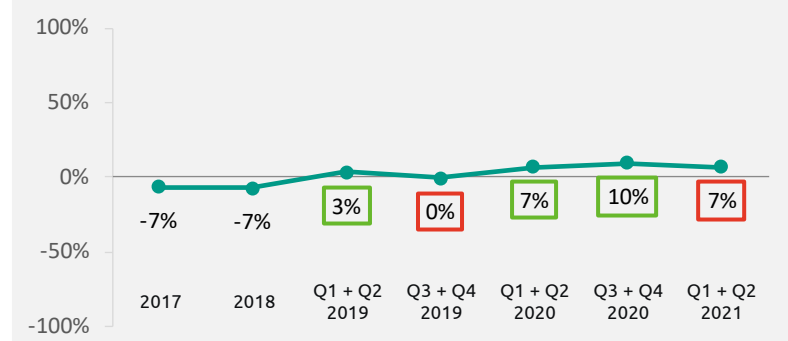
+7% +10%

Gemiddelde verschilscore per meting

Middelen

Missies

Draagvlak

Samenvatting

Kerncijfers

Resultaten

Competenties (2/4)

Nationale inzet

Belangrijke doelen in Nederland, zoals vliegvelden en havens, zijn goed beschermd

Defensie heeft het materieel om in geval van een nationale ramp, bijvoorbeeld een overstroming of een aanslag, snelle en goede hulp te bieden

Samenwerking binnenland

Ik denk dat Defensie goed in staat is om samen te werken met autoriteiten als politie en brandweer in Nederland

Ik denk dat Defensie goed in staat is om samen te werken met de inlichtingendiensten in Nederland

■ % Positief over competentie ■ % Negatief over competentie

□ Significant **lager** dan voorgaand halfjaar □ Significant **hoger** dan voorgaand halfjaar

Verschilscore Verschilscore (vorig halfjaar)

+33% **+34%**

+43% **+53%**

+38% +44%

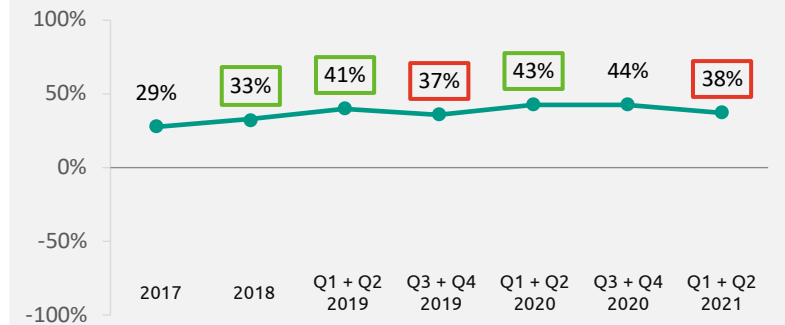
+69% +76%

+63% +67%

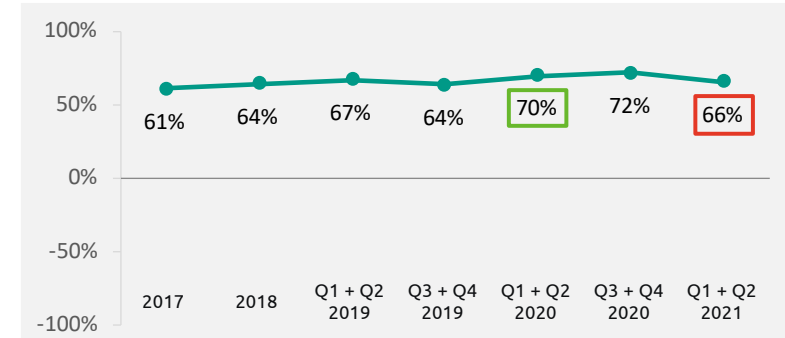
+66% +72%

Gemiddelde verschilscore per meting

Nationale inzet

Samenwerking binnenland

Draagvlak
Samenvatting
Kerncijfers
Resultaten

Competenties (3/4)

Samenwerking buitenland

Defensie heeft het materieel om de NAVO-, EU- en VN-taken goed uit te voeren

Defensie heeft voldoende mankracht om de NAVO, EU- en VN-taken goed uit te voeren

Technologie

Het materiaal waar Defensie mee werkt is verouderd

Defensie loopt voorop met nieuwe ontwikkelingen

■ % Positief over competentie ■ % Negatief over competentie

□ Significant **lager** dan voorgaand halfjaar □ Significant **hoger** dan voorgaand halfjaar

Verschilscore Verschilscore
(vorig halfjaar)

+3% +10%

+1% +3%

+2% +6%

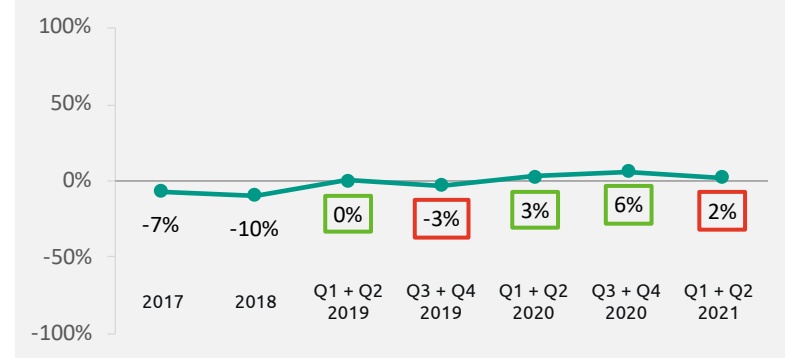
-41% -37%

-9% -5%

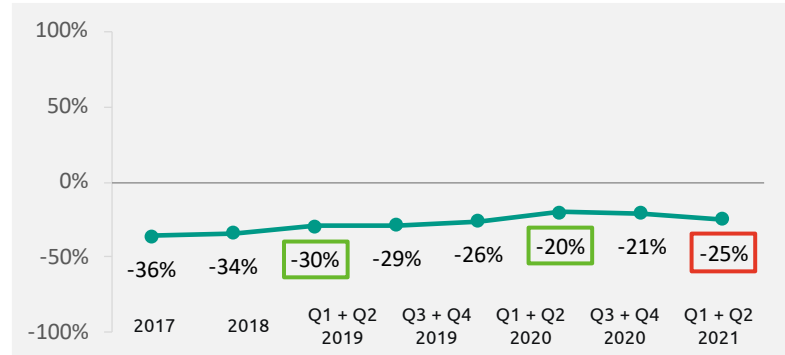
-25% -21%

Gemiddelde verschilscore per meting

Samenwerking buitenland

Technologie

Draagvlak

Samenvatting

Kerncijfers

Resultaten

Competenties (4/4)

Visie

Defensie speelt goed in op de ontwikkelingen in de wereld
38% **8%**

Defensie is goed voorbereid op de toekomstige ontwikkelingen op defensiegebied
27% **17%**

Zichtbaarheid

Ik zie Nederlandse militairen regelmatig op straat
11% **69%**

Ik vind Defensie onzichtbaar in de samenleving
50% **11%**

 % Positief over competentie % Negatief over competentie

 Significant **lager** dan voorgaand halfjaar Significant **hoger** dan voorgaand halfjaar

Verschilscore Verschilscore
(vorig halfjaar)

+30% +35%

+9% +14%

+20% +25%

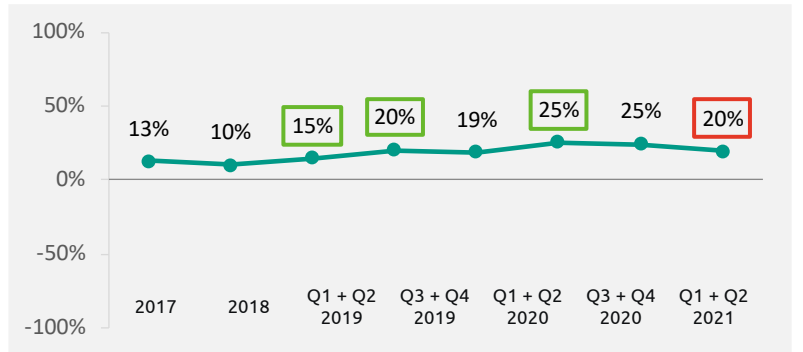
-57% -63%

-40% -33%

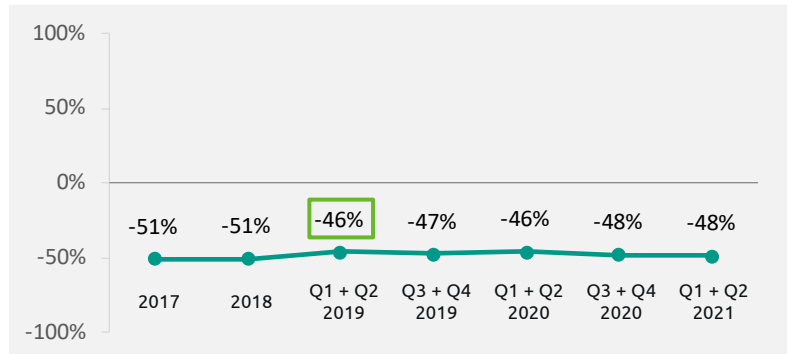
-48% -48%

Gemiddelde verschilscore per meting

Visie

Zichtbaarheid

Draagvlak
 Samenvatting
 Kerncijfers
 Resultaten

Bijlagen

Onderzoekstechnische informatie

- **Veldwerkperiode**

- Het veldwerk is uitgevoerd in de periode van januari t/m juni 2021.

- **Methode respondentenselectie**

- Uit het StemPunt-panel van Motivaction.

- **Incentives**

- De respondenten hebben als dank voor deelname aan het onderzoek punten voor het StemPunt-spaarprogramma ontvangen.

- **Weging**

- De onderzoeksdata zijn gewogen (zie ook bijlage gewogen en ongewogen data), daarbij fungeerde het Mentality-ijkbestand als herwegingskader. Dit ijkbestand is wat betreft sociodemografische gegevens gewogen naar de Gouden Standaard van het CBS.

- **Bewaartermijn primaire onderzoeksbestanden**

- Digitaal beschikbare primaire onderzoeksbestanden worden tenminste 12 maanden na afronden van het onderzoek bewaard. Beeld- en geluidsopnames op cd en niet digitaal beschikbare schriftelijke primaire bestanden zoals ingevulde vragenlijsten, worden tot 12 maanden na afronden van het onderzoek bewaard.

- **Overige onderzoekstechnische informatie**

- Overige onderzoekstechnische informatie en een exemplaar van de bij dit onderzoek gehanteerde vragenlijst is op aanvraag beschikbaar voor de opdrachtgever.

Toelichting rapportcijfer competenties

Vanaf het tweede kwartaal van 2018 is de berekening van het overall rapportcijfer voor Competenties aangepast. Voorheen (van Q1 2017 t/m Q2 2018) werd het rapportcijfer voor de competenties van Defensie in het algemeen rechtstreeks uitgevraagd in de Draagvlakmonitor. Met ingang van Q2 2018 is het overall rapportcijfer voor Competenties (zie pagina 13) een afgeleide van de rapportcijfers die aan de uitvoering van de drie grondwettelijke taken van Defensie worden toegekend (zie pagina 14), in combinatie met een constante score. De drie rapportcijfers leggen hierbij verschillend gewicht in de schaal. Voor het bepalen van het gewicht van elk van de taken is data gebruikt uit Q2 2017 t/m Q1 2018. Het rapportcijfer voor de uitvoering van taak 1 weegt het zwaarst, gevolgd door de rapportcijfers voor taak 3 en taak 2. De exacte gewichten zijn 0.441 (voor taak 1), 0.314 (voor taak 3) en 0.158 (voor taak 2). De constante score is 0.587.

Auteursrecht

Het auteursrecht op dit rapport ligt bij de opdrachtgever. Voor het vermelden van de naam Motivaction in publicaties op basis van deze rapportage - anders dan integrale publicatie - is echter schriftelijke toestemming vereist van Motivaction International B.V.

Beeldmateriaal

Motivaction heeft datgene gedaan wat redelijkerwijs van ons verwacht kan worden om de rechthebbenden op beeldmateriaal te achterhalen. Mocht u desondanks menen recht te kunnen doen gelden op gebruikt beeldmateriaal, neem dan contact op met Motivaction.

Pers- en publicatiebeleid

Het vermelden van de naam van Motivaction in persberichten en/of andere publicaties over door Motivaction uitgevoerd onderzoek is gebonden aan een aantal voorwaarden, zoals vastgelegd in ons [Pers- en publicatiebeleid](#).

Voor vragen:

Heeft u naar aanleiding van deze rapportage vragen over de onderzoeksopzet, dan kunt u contact opnemen met:

Drs. Charlotte Daalhuizen-van Kesteren – Senior adviseur onderzoek – Trends, Onderzoek en Statistiek

tel: 06 204 136 33; e-mail: cp.daalhuizen.v.kesteren@mindef.nl

Heeft u inhoudelijke vragen naar aanleiding van deze rapportage of vragen over de communicatie en verspreiding er van, dan kunt u contact opnemen met:

Erna Koekenberg – Senior adviseur omgevingsonderzoek – Directie Communicatie

tel: 06 300 190 58; e-mail: ba.koekenberg@mindef.nl